

Vantum te Marce Fili. In omni re septem circumstantiæ requiruntur. Persona: re causa: locus: tempus: modus: materia: quæ maximam habent uim: ut si quis eas neglexerit: decorum suum seruare non possit, aut aliquid laude dignum efficeret. Vnde dicit Seneca: Refert: quid: cur: quando: quare: ubi: & cætera: sine quibus facti ratio non constabit. Cum Cicero. M. Tullii Ciceronis filius philosophiæ operam daret: ipse locus gymnasium fere totius orbis: & omnium bonarum artium & disciplinarum emporiū eū

Marci Tullii Ciceronis officiorū liber primus ad Marcum filium.

EVANQVAM TE MARCE fili

hortabatur: ne ipsas: Athenas scientiarum inuentrices cultricesque dedecoraret. Inde debet excitari splendor patris nominis, qui omnibus palmam eripuit: in omni disciplina eminentissimus. Preterea philosophia ipsa: quæ est ars uitæ et perturbationū medicina: ut qui eam uitæ parentem aspernentur & uituperent: paricidæ appellandi sint. Ipsa etiam ætas id suadebat: quæ præceptis & institutis philosophiæ gaudere debet. Nam quæ est in ingenua & honesta familia educatus: qui turpitudine ipsa non offendatur. Decet bonæ indolis adolescentem parere philosophiæ præceptis & rationi: sed maxime oportebat Ciceronem omnis bonas artes amplecti: ne a tanta patris excellentia degenerare uideretur: quod postea accidit. Ingenii uis iquit Seneca. præceptis alitur & crescit: nouasque persuasiones adicit innatis: & deprauata corrigit: & alibi. Facile est teneros adhuc animos componere: difficulter reciduntur uitia: quæ nobiscum creuerunt. Diuiditur hoc opus in proemiū & tractatum. In proemio ea facit: quæ a scriptoribus ut ueterum instituto sancitum est: diligenter custodiri seruarique debent: captare, scilicet beniuolentiam, docilitatem: & attentionem. Docilem facit auditorem: summam totius rei de qua disputaturus est: perstringens. Dicit enim se de officijs scripturum. Beniuolentiam captat a persona Cratippi, quem principem illius memoriam philosophorum appellat, a persona filii: cum filium appellat: & iudicio illius permittit uti opinionibus philosophantium. A re ipsa laudans præcepta de officijs dicens ea latissime patere: cum nulla sit uitæ pars: quæ officio uacare debeat. A persona sua: laudans officium suum sine arrogantia. A persona aliorum, quorum opiniones confutat: ut Aristonis pyrhæis Herilli, & Epicureorum. Inde cum futura sit omnis disputatio de officijs cum ratione: & officium æquiuocum sit: & propositio æquiuoca & ambigua distinguenda sit: ut conueniat inter differentes: quid sit de quo disputatur: diuidit prius officium: inde definit. Et cum proemium debeat continere capita rerum: de quibus dicendum est: proponit se disputaturum de honesto utili: & repugnantia: quæ uidetur esse inter utile & honestum. Et cum hoc facit reddit auditorem attentum. Id autem fit: cum pollicemur nos de rebus magnis & utilibus dicturos: & si numero exponuntur res de quibus disputandum est: ut Cicero facit. In primo uolumine disputaturus de honesto: dicitur homines habere semina quædam & uirtutis igniculos a natura datos: ex quibus consistatur honestum: quod est secundum naturam. Et diuidit in quattuor partes: prudentiam: iustitiam fortitudinem: & temperantiam: quæ sunt magnæ & ueræ uirtutes: propterea quæ ex ratione oriuntur: quæ nihil est in homine diuinius. De his ergo disputat: quas appellat fontes omnium officiorum. Sed prius de officijs id est operationibus studiosis: quæ ab ipsa prudentia oriuntur. Inde a iustitia: & fortitudine. Postremo a temperantia: ubi declarat quid sit illud decorum: quod ubique seruandum est. Demum propositis duobus honestis: utrum sit honestius. In secundo uolumine disputat de utili: distinguens ea quæ ad tuendam uitam pertinent probans per inductionem nihil humanæ uitæ prodesse sine opera hominis: dicitque imperantibus nihil esse utilius quæ non tueri a subditis: sed amari: cum odio habeantur qui aliis formidolosi sunt: & affert tyrannorum exempla: qui fere omnes interficiuntur. Inde gloriam ex tribus constare dicit: si diligit multitudo: si fidem habet: si cum admiratione quadam hore quæpiam dignum putat. Qui gloriam quærit: qua ratione ista patetur docet. Inde ponit primam adolescentis commendationem: afferens nonnullorum exempla: qui in prima ætate laudem sibi & gloriam compararunt, inde agit de beneficentia & liberalitate largitionibus, edilitiis muneribus: & qua opera uti debeamus emerendi fauoris & beniuolentiæ gratia: quis potius defendendus sit: diues an pauper. Inde de tribus exigendis tandem duobus propositis utilibus. utrum sit utilius. In tertio & ultimo disputat de repugnantia: non quæ est: sed quæ uidetur esse inter utile & honestum: constituitque formulam qua officium cognoscatur. Et discurrens per quattuor uirtutes: ostendit nihil esse utile: quod non sit honestum. Et simul agit de prudentia & iustitia: docens nihil esse utile quod sit malitiæ coniunctum & iniustitiæ: ponens exempla de his qui dolo malo alios circonueniunt: & di-

